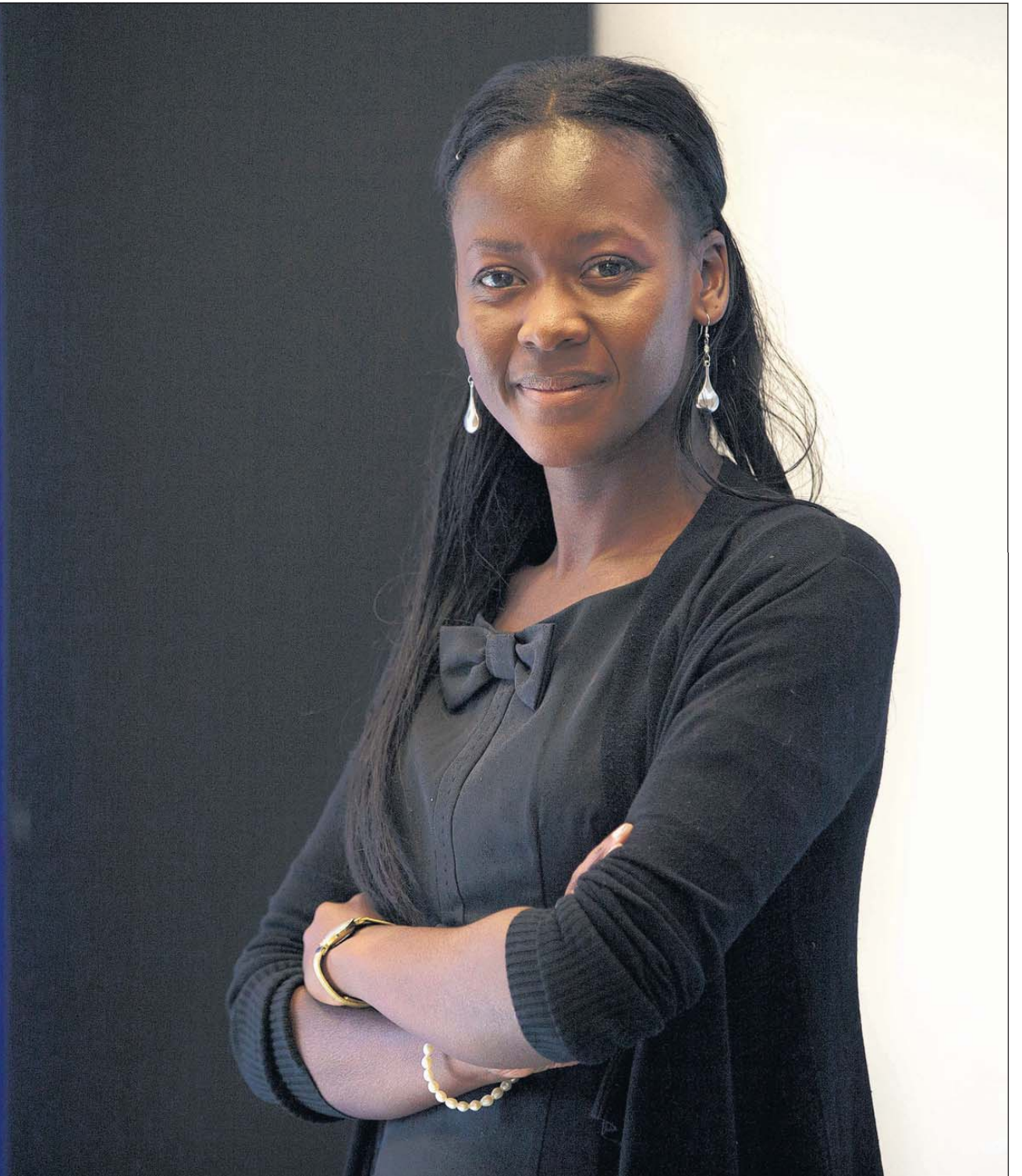

IN DE WACHT

Een worsteling van formaat voor elke jonge asielzoeker: vol gas richting volwaardige plek in Nederland of juist met de handrem erop, omdat uitzetting dreigt. Deze serie gaat over dat duivels dilemma. Vandaag: psychologe Naomi Vandamme.

Psychologe Naomi Vandamme uit Maastricht behandelt regelmatig vluchtelingenkinderen.
foto Harry Heuts

Veerkracht van het kind

IN DE WACHT

In Limburg wonen 1843 vluchtelingen in 5 azc's

van wie: 800 minderjarig (<18j.)

Daarnaast wonen 105 amv'ers zelfstandig

alleenstaande minderjarige vluchteling 490 1 VENLO

420 2 BAEXEM

420 3 ECHT

63 4 SWEIKHUIZEN

450 5 HEERLEN

In Nederland wonen 7.577 jongeren verdeeld over 39 azc's. Het totaal amv'ers in Nederland is 393.

door Judith Janssen

Soms zie ik kinderen van negen jaar die precies weten wat ze willen. Die houden zich vast aan dromen en gedachtes. Dat ze arts worden bijvoorbeeld, of advocaat. Het zijn veerkrachtige kinderen. Ze leren snel de taal, doen het goed op school en zetten zich echt in." Maar zo stevig zijn ze lang niet allemaal, de vluchtelingenkinderen die psychologe Naomi Vandamme (30) uit Heerlen in de praktijk tegenkomt. Regelmatig behandelt ze asielzoekerskinderen die met hun ouders naar Nederland zijn gevlucht en hier proberen een bestaan op te bouwen. Ze belanden bij haar op de stoel met slaapproblemen, depressies, angsten, nachtmerries, wantrouwen en doodswensen. „Sommige kinderen zijn voortdurend op hun hoede. Bij ons gaat een motortje draaien als we ons onveilig voelen. Dan gaan we vechten, vluchten of we bevriezen. Bij sommige vluchtelingenkinderen draait dat motortje altijd.”

Kinderen die bij haar komen, hebben vaak een trauma. „Sommigen hebben flashbacks over wat er is gebeurd of ze praten daar onophoude-

lijk over. Bij oorlogskinderen bijvoorbeeld zie je dat ze dissociëren. Dat ze afstand nemen van zichzelf door uit hun lichaam te stappen, zodat de herinnering aan het trauma minder pijnlijk is. Dat kan gebeuren als ze in het dagelijks leven iets tegenkomen wat hen herinnert aan een slechte gebeurtenis. Die kinderen vallen uit, ze weten niet meer waar ze zijn en verliezen het contact met de realiteit.”

Jonge vluchtelingen kunnen erg kwetsbaar zijn. Het hangt er natuurlijk vanaf hoe jong ze zijn en wat ze hebben meegemaakt. „Maar ga er maar van uit dat een groot deel van deze kinderen een voorgeschiedenis heeft van veel onveiligheid. Vervolgens vluchten ze, vaak onder angstige omstandigheden, en komen ze

hier. Maar hier is het ook vreselijk. Hier zitten ze in asielzoekerscentra, worden ze gediscrimineerd en spreken ze de taal niet. Dan stellen ze zich de vraag: moet ik hier investeren of niet?” Hoe gaan kinderen daarmee om? „Allereerst is er de groep die assimileert, dus opgaat in de samenleving en de nieuwe culturele identiteit overneemt. Daarnaast heb je kinderen die zich volledig afzijdig houden, die niets willen weten van Nederland. Tot slot heb je kinderen die daar tussenin zitten. Die continu een afweging maken tussen beide culturen. Deze kinderen doen het over het algemeen het best. Bij de groep die assimileert, kun je je afvragen waarom ze dat doen. Zoeken ze houvast? Of assimileren ze uit angst voor afwijzing?”

Het is vooral de onzekerheid die hen nekt, zegt Vandamme. „Het niet weten wat er met je gaat gebeuren is voor deze kinderen vaak de meest stresserende factor.”

Wie lukt het volgens de psychologe het beste om te overleven? „Intelligente en extraverte kinderen zijn veerkrachtiger. Net als kinderen met een toekomstbeeld. Die hebben een doel waaraan ze zich kunnen vastklampen. Kinderen die hebben geleerd om te gaan met emoties, reddden het ook eerder.” Het aangaan van relaties is hierin ook een belangrijke beschermende factor. Het geeft hun perspectief, focus en controle. „Kinderen hebben een volwassene nodig. Iemand die naar hen luistert. Iemand die de noden ziet, en hen de kans geeft om te participeren. Dat werkt beschermend.” Die omgeving is niet vanzelfsprekend aanwezig. Volgens Vandamme werkt de sfeer van een asielzoekerscentrum zelfs averechts. „Brood, een bad en een bed. Meer is er vaak niet voor ze. Dagelijks werk ik met kinderen met psychische problemen, kinderen wie geweld is aangedaan. Zelden neem ik dat mee naar huis. Maar als ik dat wel doe, gaat het altijd over vluchtelingenkinderen. De casussen die ik daarbij tegenkom, zijn ontzettend triest.”

“Soms komen kinderen bij mij met depressies, angst en doodswensen.

Psychologe Naomi Vandamme

“Kinderen die hebben geleerd om te gaan met emoties, reddden het beter.

Psychologe Naomi Vandamme